

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CÙ XUÂN ĐỨC

**ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ BỆNH VE CHÓ
Ở HAI HUYỆN, THỊ CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN,
THỬ NGHIỆM THẢO DƯỢC TRONG
TRỊ VE CHO CHÓ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN - 2011

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

CÙ XUÂN ĐỨC

**ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ BỆNH VE CHÓ
Ở HAI HUYỆN, THỊ CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN,
THỬ NGHIỆM THẢO DƯỢC TRONG
TRỊ VE CHO CHÓ**

Chuyên ngành: Thú y

Mã số: 60 62 50

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. HOÀNG VĂN DŨNG

THÁI NGUYÊN - 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Cù Xuân Đức

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình thực hiện đề tài và để hoàn thành luận văn này tôi đã nhận được sự giúp đỡ của nhiều tập thể và cá nhân.

Tôi xin trân thành cảm ơn sự giúp đỡ của các thầy cô giáo và CBCNV khoa Sau đại học, khoa Chăn nuôi thú y; bộ môn Dược, Nội chẩn, Độc chất - khoa Chăn nuôi thú y; Chi cục Thú y tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện cho tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới người hướng dẫn khoa học TS. Hoàng Văn Dũng - người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin được cảm ơn cán bộ và nhân dân tại các địa điểm tiến hành thí nghiệm cùng các bạn bè, đồng nghiệp đã tạo điều kiện thuận lợi, giúp đỡ, khuyến khích tôi trong thời gian thực hiện đề tài.

Cuối cùng, tôi dành tình cảm thân yêu nhất cho những người thân trong gia đình đã chăm sóc, động viên, khích lệ tôi trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2011.

Tác giả

Cù Xuân Đức

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Ý nghĩa khoa học của đề tài	3
4. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA VIỆC DÙNG THUỐC THẢO DƯỢC PHÒNG TRỪ NGOẠI KÝ SINH TRÙNG	4
1.1.1. Yêu cầu đối với thuốc trị ngoại ký sinh trùng	5
1.1.2. Một số thành tựu nghiên cứu và ứng dụng thảo dược trong phòng và trị bệnh	6
1.1.3. Thu hái, bảo quản, chế biến dược liệu	9
1.2. NHỮNG CÂY THUỐC ĐƯỢC NGHIÊN CỨU	11
1.2.1. Cây Na	11
1.2.2. Cây Củ đậu	14
1.3. ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC CỦA VE KÝ SINH Ở CHÓ	18
1.3.1. Vị trí của ve ký sinh ở chó trong hệ thống phân loại động vật học	18
1.3.2. Đặc điểm hình thái, cấu tạo của ve <i>R. sanguineus</i>	18
1.3.3 Vòng đời phát triển của ve <i>R. sanguineus</i>	21
1.3.4. Đặc điểm dịch tễ học của bệnh ve ở chó	23
1.3.5. Biện pháp phòng trị ve <i>R. sanguineus</i>	23
2.1. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU	27
2.1.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh ve chó tại tỉnh Thái Nguyên..	27
2.1.2. Theo dõi biểu hiện lâm sàng bệnh ve ở chó	27
2.1.3. Thử nghiệm chiết xuất từ hạt Na và hạt cây Củ đậu để trị ve cho chó ...	27

2.2. NGUYÊN LIỆU NGHIÊN CỨU	28
2.2.1. Dược liệu nghiên cứu.....	28
2.2.2. Động vật thí nghiệm	28
2.2.3. Dụng cụ, hóa chất	28
2.3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
2.3.1. Phương pháp thu thập mẫu	28
2.3.2. Phương pháp xác định tỷ lệ và cường độ nhiễm ve	29
2.3.3. Quy định một số yếu tố liên quan đến các chỉ tiêu nghiên cứu dịch tể bệnh ve ở chó	29
2.3.4. Phương pháp theo dõi các biểu hiện lâm sàng chủ yếu của chó bị ve ký sinh	29
2.3.5. Xét nghiệm máu (để xác định sự thay đổi một số chỉ số máu của chó bị ve ký sinh).....	29
2.3.6. Phương pháp thử nghiệm chiết xuất hoạt chất từ hạt Na và hạt cây Củ đậu để trị ve cho chó.....	30
2.3.7. Chuẩn bị dược liệu.....	32
2.3.8. Chuẩn bị động vật thí nghiệm	33
2.3.9. Bố trí và tiến hành thí nghiệm.....	33
2.3.10. Phương pháp xử lý số liệu.....	41
2.4. ĐỊA ĐIỂM, THỜI GIAN NGHIÊN CỨU ĐỀ TÀI	43
2.4.1. Địa điểm	43
2.4.2. Thời gian nghiên cứu	43
Chương 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	44
3.1. NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỂ BỆNH VE Ở CHÓ TẠI HAI HUYỆN, THỊ CỦA TỈNH THÁI NGUYÊN	44
3.1.1. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó tại một số xã, phường của huyện Phô Yên và thị xã Sông Công	44

3.1.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo tuổi chó	45
3.1.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo tính biệt chó	46
3.1.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo giống chó	47
3.1.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo mùa trong năm	48
3.2. NGHIÊN CỨU VỀ LÂM SÀNG BỆNH VE Ở CHÓ	49
3.2.1. Những biểu hiện lâm sàng chủ yếu của chó bị ve ký sinh	49
3.2.2. Sự thay đổi một số chỉ số máu của chó bị ve ký sinh	51
3.2.3. Công thức bạch cầu của chó khỏe và chó bị ve ký sinh	51
3.3. NGHIÊN CỨU DÙNG THUỐC TRỊ VE CHO CHÓ	52
3.3.1. Chế và thử nghiệm chiết xuất từ hạt Na và hạt cây Củ đậu trong phòng thí nghiệm	52
3.3.2. Sử dụng chiết xuất từ hạt Na và hạt cây Củ đậu để trị ve cho chó tại hai huyện, thị thuộc tỉnh Thái Nguyên.....	70
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	72
1. KẾT LUẬN	72
2. ĐỀ NGHỊ	74
TÀI LIỆU THAM KHẢO	75

DANH MỤC TỪ VÀ CỤM TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
<i>R. sanguineus</i>	<i>Rhipicephalus sanguineus</i>
>	Lớn hơn
<	Nhỏ hơn
-	Đến
%	Phần trăm
Cs	Cộng sự
TB	Trung bình

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1.	Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó tại một số xã, phường của huyện Phổ Yên và thị xã Sông Công.....	44
Bảng 3.2.	Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo tuổi chó.....	46
Bảng 3.3.	Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo tính biệt chó	47
Bảng 3.4.	Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo giống chó.....	47
Bảng 3.5.	Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo mùa trong năm	48
Bảng 3.6.	Tỷ lệ và những biểu hiện lâm sàng chủ yếu của chó bị ve ký sinh .	50
Bảng 3.7.	So sánh số lượng hồng cầu, bạch cầu, hàm lượng huyết sắc tố giữa chó khỏe và chó bị ve ký sinh	51
Bảng 3.8.	Công thức bạch cầu của chó khỏe và chó bị ve ký sinh	52
Bảng 3.9.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết phôi hạt Na 10% sau 24 giờ trong các môi trường.....	53
Bảng 3.10.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết hạt Củ đậu 5% sau 24 giờ trong các môi trường	56
Bảng 3.11.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết phôi hạt Na 10% trong môi trường NaOH 5% tại các thời điểm chiết xuất.....	58
Bảng 3.12.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết hạt Củ đậu 5% trong môi trường NaOH 5% tại các thời điểm chiết xuất.....	60
Bảng 3.13.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết phôi hạt Na với các nồng độ khác nhau được làm ẩm bằng NaOH 5%, thời gian ngâm chiết 36 giờ.....	62
Bảng 3.14.	Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết hạt Củ đậu với các nồng độ khác nhau được làm ẩm bằng NaOH 5%, thời gian ngâm chiết 24 giờ.....	64
Bảng 3.15.	Xác định LD ₅₀ và LD ₁₀₀ của dịch chiết phôi hạt Na ngâm 36 giờ trong môi trường NaOH 5% với ve ký sinh trên chó.	66

Bảng 3.16. Xác định LD ₅₀ và LD ₁₀₀ của dịch chiết hạt Củ đậu ngâm 24 giờ trong môi trường NaOH 5% với ve ký sinh trên chó	66
Bảng 3.17. Kết quả điều trị thử nghiệm chó nhiễm ve bằng dịch chiết phôi hạt Na trong môi trường NaOH 5%	67
Bảng 3.18. Kết quả điều trị thử nghiệm chó nhiễm ve bằng dịch chiết hạt Củ đậu trong môi trường NaOH 5%.	69
Bảng 3.19. Kết quả điều trị thử nghiệm chó nhiễm ve bằng các dược liệu.....	69
Bảng 3.20. Kết quả sử dụng dịch chiết phôi hạt Na để trị bệnh ve cho chó tại một số địa phương	70
Bảng 3.21. Kết quả sử dụng dịch chiết hạt Củ đậu để trị bệnh ve cho chó tại một số địa phương	71